

KOICHI KAMOSHIDI / GETTY

L'expressió d'una màscara solitària

JORDI
LLAVINA

Hi ha novel·les que demanin una lectura en veu alta. Aquesta de Mishima n'és un bon exemple: no es tracta només del fet que la història sigui narrada en primera persona, perquè es presenta com un relat sobre l'aprenentatge sexual del protagonista, el jove Koo-chan, gairebé un monòleg dramàtic. Forma part, doncs, de la mena d'històries sobre el desvetllament sexual i l'educació sentimental d'un noi, com és ara *El petit heroi* de Dostoiévski, *Ernesto* d'Umberto Saba i *Agostino* d'Alberto Moravia. Més enllà d'això, la bellesa de la prosa

demana, a parer meu, la veu (que es pugui sentir distintivament), com també l'exigeixen els diversos fragments literaris, d'autoria pròpia, que el protagonista va redactant des de l'adolescència per mirar d'explicar-se la seva diferència, i que va intercalant al relat principal.

El rictus amarg d'una vida

Koo-chan és un nen malaltís, de poca vigoria i complexió escanyolida. És capaç d'evocar amb una certa nitidesa els seus primers impulsos sexuals, relacionats sempre amb nois (i, gairebé sempre, amb nois que en diríem fora de les convencions de la moral ortodoxa). Creu en la predestinació de molts dels seus actes i està convençut que l'espera un fat trà-

CONFESIONS
D'UNA
MÀSCARA
YUKIO MISHIMA
ADESIARA
TRADUCCIÓ
D'ALBERT NOLLA
216 PÀG. / 19 €

gic: la mort en plena joventut. S'ha criat amb una àvia, "en una habitació sempre tancada i impregnada d'una fortor de vellesa i malaltia". Potser per això de ben menut mostra una certa obsessió per la mort: "Pel soroll que feien els passos amb què se m'acostava, vaig aprendre a distingir si la mort era lluny o a prop". Més encara: el xicot no és gens aliè a l'impuls del suïcidi. També té una dèria malaltissa per la sang. El seu vici matiner és l'onanisme. Hi ha un moment magnífic, de fulgència mitològica, en què fa anar la mà a la platja: "La miriada d'espermatozous s'havia barrejat amb l'escuma del mar i, juntament amb els nombrosos organismes vius que hi suraven -microbis, llavors de

plantes marines i ous de peixos-, havia marxat mar endins".

Confessions d'una màscara, que Yukio Mishima va publicar en japonès el 1949, és una obra que treballa amb materials d'arrel autobiogràfica: una exquisidesa de novel·la en què la màscara resultant -el retrat moral del personatge- revela el rictus amarg de la vida. "Pretenia convertir-me en el Copèrnic de la teoria de l'amor", confessa el narrador, amb aquella arrogància pròpia dels jovenets que encara creuen que es poden menjar el món. En la seva recerca febril de les raons del desig propi, encara diu: "A mi, la paraula dona no em produïa pas un efecte sensual més fort que les paraules llapis, cotxe o escombra".

Koo-chan, a qui agrada molt disfressar-se, dona un sentit dramàtic a la seva vida. El teatre li permet no abordar de cara el seu drama personal. Però aquestes pàgines, per a ell, tenen la cruïlla d'un mirall i la fondària d'un diari personal: "Podem pensar que escric les coses simplement perquè em ve de gust escriure-les, sense tenir en compte la veritat". No, ell aspira a revelar la seva pròpia veritat: la d'un noi homosexual al Japó dels trenta i els anys següents, durant la guerra. Són pàgines que donen compte de la infructuosa recerca de la normalitat: "¿Què sentiria si fos una persona normal?" L'amor que sent per la Sonoko, germana d'un amic seu, neix condemnat: "En el meu cas, l'escissió entre la carn i l'esperit era clara i diàfana". És magnífic, el clarobscur d'aquesta passió que no arriba a merèixer-ne el nom! Una de les moltes referències literàries o científiques que dona l'autor (la majoria de les quals, occidentals: Cervantes, Wilde, Whitman, Zweig, Proust) és la del metge i sexòleg alemany Magnus Hirschfeld, l'obra del qual ajuda a temperar la desesperació del protagonista. Mishima no hi estalvia escenes amargues, però no és mai groller. Un exercici magistral sobre la confusió de sentiments, la por i la rebel·lia que no acaba de manifestar-se mai del tot. ♦♦

Un estiu ple d'oportunitats aprofitades

QUIM
ARANDA

Sovint -o sempre- les virtuts i els valors d'una novel·la es poden mesurar pels diferents nivells de lectura que ofereix, per les moltes històries que hi pot encabir i per la capacitat de parlar del present de l'autor, encara que sigui a través d'una llunyana història temporal, de dècades o de segles enrere. És un dels molts encerts de *Mar obert*, de l'anglès Benjamin Myers, una petita joia literària, vuitena novel·la de l'autor i primera que es publica a l'Estat.

El que proposa Myers, i se'n surt, és una història d'aprenentatge -intel·lectual i emocional; d'aprenentatge especialment en la tolerància- i del valor de l'amistat i la generositat dels grans cap a les generacions que els segueixen, i de la riquesa de les relacions intergeneracionals. Està es-

crita, a més, de forma tan poètica com senzilla, i traduïda esplèndidament.

Myers hi explica la vida d'en Robert Appleyard, un noi de setze anys d'una zona minera del nord d'Anglaterra que després d'acabar els estudis secundaris decideix emprendre un viatge cap a la costa de Yorkshire el darrer estiu de la seva vida abans, en principi, d'entrar a treballar a la mina per seguir el mateix destí que el pare i perpetuar la dinàmica de classes que durant segles ha llastat Anglaterra -encara ara-. La Segona Guerra Mundial tot just s'ha acabat, el país encara es llepa les ferides que hi ha deixat, entre altres, l'odi cap als nazis, comprensible, però per extensió cap a tots els alemanys; cap als estrangers, en definitiva.

En el seu periple, el Robert es troba amb una dona molt més gran que ell, la Dulcie Piper, que viu amb el seu gos en una caseta damunt d'un turonet des d'on es veu el mar obert, *the*

MAR OBERT
BENJAMIN MYERS
QUADERNS CREMA/
TUSQUETS
TRADUCCIÓ DE
NEUS BONILLA
BENAGES
240 PÀG. / 18 €

offing (títol original), una llunyana línia d'horitzó on aigua i cel es confonen, potser símbol d'un espai de transició. La Dulcie pateix també el seu propi dol personal per la pèrdua de la companya i amant, una poeta alemanya, Romy Landau. L'encontre canvia la vida de tots dos.

Reivindicació del laborisme

La novel·la de Myers va aparèixer el 2019 en anglès, en ple debat sobre el Brexit al Regne Unit i sobre les relacions amb Europa, viciades en bona mesura des de la Segona Guerra Mundial i condicionades sempre per un relat de supremacia civilitzadora dels britànics -hi pesa el passat imperial- en relació amb la resta d'estats. La Dulcie s'ocuparà d'ampliar el camp de visió del Robert, de trencar-li els motlles, també perquè li confia el secret d'una relació que, ras i curt, era il·legal. Fins al 1967 l'homosexualitat no es va despenalitzar al Regne Unit.

El relat de Myers és també una reivindicació d'una certa cultura laborista, la que va representar històricament Clement Attlee, primer ministre després de la guerra. Una reivindicació subtil però que ressona encara molt més poderosa a la segona dècada del segle XXI, quan ja en fa més d'una que els *tories* són al poder.

El narrador de la història és el mateix Robert, que la reviu ja de molt gran i quan ha consolidat una sòlida carrera intel·lectual evocant, com a novel·lista, "el món que coneixia". Un món en transformació en què el nord d'Anglaterra, "amb un cor obrer", i Londres es troben cada cop més allunyades entre si. Que a finals del 2019 aquest mateix nord d'Anglaterra donés la victòria a Boris Johnson, girant l'esquena als laboristes, també té una explicació a la novel·la. Només cal llegir el present recordant el passat. En el cas del Robert va ser el d'un estiu ple d'oportunitats... aprofitades. ♦♦